Wydanie poranne.
Nr. 216. Piątek 28 sierpnia 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Zatonięcie okrętu niemieckiego.
Anglia broni Belgii do ostatka.

Niemiecki okręt wysadzony w powietrze.

Berlin, 28 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi: Urząd marynarki ogłasza:

Mały krążownik „Magdeburg“ najechał z powodu mgły w zatoce Fińskiej koło wyspy Odensolm na mieliznę. Z powodu niepogody niemożliwą była pomoc ze strony innych okrętów. Gdy nie udało się okrętu oswobodzić i gdy zjawiły się przeważające siły rosyjskie, załoga wysadziła okręt w powietrze. Mimo silnego ognia nieprzyjacielskiego, torpedowiec nr 26 uratował część załogi.

Straty krążownika „Magdeburg“ i torpedowca nr 26 nie są jeszcze zupełnie ustalone. Dotychczas doniesiono o 17 zabitych i 21 rannych. Nie jest znanym los 85 ludzi załogi i komendanta „Magdeburga“. Ocaleni przybędą dzisiaj do jednego z portów niemieckich.

Zerwanie między Austryą a Belgią.

Wiedeń, 28 sierpnia.

Biuro korespondencyjne donosi:

Poseł austro-węgierski u dworu belgijskiego otrzymał wczoraj polecenie zatelegrafować belgijskiemu ministrowi spraw zagranicznych co następuje:

Z polecenia mego rządu mam donieść Waszej Ekscelencyi: Ponieważ po odrzuceniu kilkakrotnych propozycyj państwa niemieckiego, rząd belgijski **czynnie udziela poparcia wojskowego Francyi i Anglii**, które to oba państwa wypowiedziały Austro-Węgrom wojnę i wobec faktu, iż, jak stwierdzono, obywatele państwa austro-węgierskiego w Belgii w obecności władz doznają **traktowania sprzecznego z prymitywnymi wymaganiami ludzkości** nawet wobec poddanych państwa wrogiego, Austro-Węgry widzą się zmuszone **zerwać stosunki dyplomatyczne** i uważają, iż od tej chwili pozostają **na stopie wojennej z Belgią.** Opuszczam kraj wraz z personalem poselstwa i poruczam opiekę nad obywatelami austro-węgierskimi posłowi Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Ze strony rządu w Wiedniu doręczono wczoraj **posłowi belgijskiemu paszporty.**

Płonne obawy we Lwowie.

Lwów, 28 sierpnia.

Lwowska filia biura korespondencyjnego donosi:

C. i k. komenda wojskowa ogłasza: Ze względu na **lekkomyślnie rozsiewane fałszywe pogłoski**, wywołujące pewne zaniepokojenie wśród ludności miasta Lwowa, oznajmia się, że wojska nasze stoją na silnych pozycyach, które zajęły i że **miastu nie grozi bezwarunkowo żadne niebezpieczeństwo.**

Stanowisko Włoch.

Rzym, 28 sierpnia.

Wbrew nieuzasadnionym wiadomościom, podanym przez „Petit Parisien“, stwierdza agencya Stefaniego, że stosunki **między Austro-Węgrami a Włochami są wyborne.**

Anglia broni Belgii.

Londyn, 28 sierpnia.

Na wczorajszem posiedzeniu Izby gmin prezydent ministrów Asquith doniósł, że dzisiaj wniesie w Izbie adres do króla Jerzego z prośbą, aby królowi belgijskiemu wyraził uczucia sympatyi i podziwu za bohaterski opór armii belgijskiej, stawiony inwazyi. Równocześnie adres ma zapewnić króla belgijskiego, że **Anglia zdecydowaną jest na wszelki sposób poprzeć jego wysiłki, celem obrony niezawisłości Belgii.**

Z Serbii.

Przerwane połączenie.

Sofia, 28 sierpnia.

„Dnewnik“ donosi, że wielki most kolejowy między Negotin a Zaječar został **wysadzony w powietrze.** Most ten leży na linii, która dotychczas służyła **dla dowozu środków żywności z Rosyi** dla armii serbskiej.

Okrucieństwa Serbów.

Wiedeń, 28 sierpnia.

Przeprowadzone przez komendę wojskową śledztwo ustaliło następujące fakta:

Wojska serbskie **masakrowały jeńców i rannych, odcinając im głowy i ramiona. Sanitaryuszy ostrzeliwano.** Wojska serbskie wywieszały białe chorągwie, poczem **napadały na zbliżających się naszych żołnierzy.** — Żołnierze drugiego i trzeciego powołania nie mają ani mundurów, ani też żadnych innych odznak wojskowych i podobnie jak członkowie band, w razie jeżeli im grozi niebezpieczeństwo dostania się do niewoli, **odrzucają broń i udają obywateli cywilnych.** U zabitych członków band znaleziono **naboje, napełnione witriolem.** Serbska ludność cywilna, a także kobiety i dzieci **strzelały i rzucały bomby na nasze wojsko.** Na miasto Łożnicę, z powodu wrogiego zachowania się ludności, nałożono **kontrybucyę pieniężną** jako karę.

Turcya za trójprzymierzem.

Konstantynopol, 28 sierpnia.

Prasa turecka omawia sprawę sojuszu bałkańskiego i stwierdza zgodnie, że **sojusz wszystkich państw bałkańskich jest niemożliwym.**

„Tanin“ zajmuje się propagandą pisma bukareszteńskiego „Journal de Balcan“ i stwierdza, że **udział Serbii i Czarnogóry w sojuszu bałkańskim jest niemożliwym**, albowiem wtedy musiałby się sojusz bałkański zwrócić **przeciw trójprzymierzu, co jest wykluczonem.**

Zajścia z okrętami handlowymi.

Budapeszt, 28 sierpnia.

Węg. biuro koresp. donosi z Rjeki:

Kapitan okrętu Lloydu „Tryest“, który tu wczoraj przybył, nazwiskiem Grimm, opowiada, że okręt przybył 1 sierpnia do Port Said, gdzie angielskie władze portowe, mimo międzynarodowego charakteru kanału Sueskiego, **zakazały mu dalszej podróży.** Anglicy chcieli w dniu 5 sierpnia usunąć aparaty Marconiego z parowca i zostawili je dopiero, gdy kapitan parowca zobowiązał się słowem honoru, że **nie będzie używał tych aparatów.**

Parowiec północno-niemieckiego Lloydu „Doerflinger“, znajdujący się w Port Said, nie mógł dalej jechać, ponieważ **zabrano mu bardzo ważne części składowe maszyn** i dopiero dnia 10 sierpnia, po kilkakrotnym proteście konsula, wyruszył w dalszą drogę do Tryestu.

Odznaczenia wojskowe.

Wiedeń, 28 sierpnia.

Cesarz nadał cesarzowi Wilhelmowi wielki krzyż orderu wojskowego Maryi Teresy, a szefowi sztabu generalnego Moltkemu krzyż komandorski tego orderu.

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Kara za strzelanie do wojska.

Strassburg, 28 sierpnia.

Dzienniki donoszą: Ponieważ w Dalheim w Lotaryngii, w okręgu Château Salins, miejscowości liczącej 286 mieszkańców, w dniu 20 b. m. strzelano z domów do naszych wojsk, **miejscowość została na rozkaz zrównana z ziemią.**

Gubernator wojskowy w Paryżu.

Paryż, 28 sierpnia.

Agencya Havasa donosi: Generał Galieni zamianowany został, w miejsce generała Michela, **gubernatorem wojskowym Paryża.** Generał Michel poddał się pod komendę generała Galieni.

„Dziennik urzędowy“ ogłasza rozporządzenie, na podstawie którego w czasie wojny mianowanie oficerów może nastąpić **bez względu na lata służby.**

Socyaliści bułgarscy przeciw Rosyi.

Sofia, 28 sierpnia.

Organ **socyalno-demokratyczny** zamieszcza artykuł zatytułowany „Agenci rosyjscy przy pracy“. Artykuł ten wywodzi, że panslawiści rosyjscy zalewają tutejszych moskalofili telegramami, aby **Bułgaryę nakłonić do zerwania neutralności.** Rozdają oni równocześnie wśród ludności bezpłatnie dzienniki wydawane za pieniądze rosyjskie. **My socyaliści, odwracamy się z oburzeniem** od tej zbrodniczej agitacyi potępienia godnych narzędzi rosyjskiej agitacyi i **protestujemy energicznie przeciw zdradzie,** jaką jest ta agitacya wobec pokoju, wolności i niezawisłości Bułgaryi.

Naczelny Komitet Narodowy.

Pomoc dla Królewiaków.

Wobec licznych zapytań i próśb o pomoc, biuro porady i pomocy dla Polaków z zaboru rosyjskiego zwraca uwagę interesowanych, że o skomunikowaniu się z miejscowościami, jeszcze zajętemi przez wojska rosyjskie, obecnie nie może być mowy. Natomiast w południowym pasie Królestwa Polskiego przeważnie już działają poczty austryackie. Przejazd do miejscowości, zajętych czy to przez wojska austryackie czy też pruskie, jest już **możliwy** za legitymacyą, wydaną przez policyę dla otrzymania prawa przejazdu pociągiem i za przepustką, wydaną przez komisarza cywilnego komendy twierdzy (Kanonicza 16), którą uznają także władze wojskowe pruskie. Ruble są chętnie zmieniane w Krakowie i to po kursie normalnym.

Większe ofiary.

Polskie stronnictwo ludowe (Długoszowcy) na wyekwipowanie 1000 legionistów złożyło 50.000 koron. Dalej złożyli bar. Konopka 20.000 K, wiceprezydent dr Szarski 6000 K, J. K. Federowicz 5000 K, Towarzystwo miłośników historyi i zabytków Krakowa 3000 K, Towarzystwo zaliczkowe w Dąbrowie 10.000 K, p. Ludwik Zakrzewski w Dąbrowie 2000 K, p. F. Paszkowski, dyrektor Floryanki 5000 koron, p. Stanisław Buratyński od osoby niechcącej być wymienioną 10.000 koron, a od siebie 2000 koron w produktach rolnych, urzędnicy i robotnicy elektrowni miejskiej 800 koron.

Świat muzułmański podnosi się.

Konstantynopol, 28 sierpnia.

Dziennik „Tasvir Efkiar“ omawia **ucisk mahometan** w posiadłościach angielskich, francuskich i rosyjskich a także i Turcya, która jest niezawisłem państwem mahometańskiem, musi **wiele cierpieć** z powodu gospodarczej i politycznej zawisłości od tych państw. **Obecna wojna światowa nie ograniczy się tylko do Europy. Wreszcie nadeszła chwila, aby także i Muzułmanie podnieśli głowę.**

Inne dzienniki tureckie zamieszczają telegramy wysłane przez ludność muzułmańską miast nad Czarnem morzem do angielskiego ambasadora **z protestem przeciw zabraniu dwóch tureckich okrętów** wojennych przez Anglię.

Uprowadzenie kobiet i dzieci.

Strassburg, 28 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi: W dyrekcyi cłowej oświadczyli urzędnicy cłowi z Sales pod przysięgą, że gdy dnia 11 b. m. Francuzi przeszli przez Sales, zjawili się za nimi żandarmi francuscy, którzy **zabrali 8 żon urzędników cłowych wraz z 20 małemi dziećmi** i na dwóch drabiniastych wozach uwieźli je do Sanct Die. W miejscowości tej zesadzono uwięzione z wozów w pobliżu znajdującej się w tej miejscowości fabryki. Co się dalej stało z uprowadzonemi, niewiadomo.

Moskale w Prusiech wschodnich.

Berlin, 28 sierpnia.

Cesarz wystosował następujący telegram do ministerstwa:

Wielka kwatera główna dnia 27 sierpnia. Nawiedzenie mojej wiernej prowincyi Prus wschodnich przez wkroczenie wojsk nieprzyjacielskich napełnia mnie **serdecznem współczuciem.** Znam zbyt dokładnie niezachwianą odwagę moich Prusaków wschodnich, wypróbowaną w jeszcze trudniejszych chwilach, abym nie wiedział, że zawsze byli gotowi złożyć na ołtarzu ojczyzny ofiarę z mienia i krwi i znieść mężnie grozę wojny. Zaufanie **w niezwyciężoną potęgę naszej bohaterskiej armii** i niezachwiana wiara w pomoc Boga, który niemieckiemu narodowi dotychczas w jego obronie sprawiedliwej sprawy w sposób tak cudowny pomagał, nie pozwolą nikomu stracić otuchy **w rychłe uwolnienie ojczyzny od nieprzyjaciela.** Życzę sobie, aby wszystko uczyniono co można dla złagodzenia niedoli chwilowej zarówno tych, którzy zostali z ziemi swej wypędzeni, jakoteż tych, którym przeszkodzono w ich zarobku, aby natychmiast wdrożono akcyę jako **akt wdzięczności ojczyzny.** Polecam odnośnym władzom, aby przedsięwzięły odpowiednie zarządzenia i aby zawiadomiono mnie o tem, co będzie uczynionem.

Kronika wojenna.

Praga. Urzędnicy wszystkich działów namiestnictwa, Rady szkolnej krajowej i starostw w Czechach zgłosili się dobrowolnie do pomocniczej akcyi wojennej, a oprócz tego ofiarowali miesięcznie 10% swych poborów na cele wojenno-humanitarne.

Sarajewo. Rząd krajowy stwierdza, że prace w polu zostały doskonale przeprowadzone i wynik tegorocznych zbiorów jest **wyborny.** Kraj zaopatrzony jest w środki żywności **do przyszłych zbiorów.**

Praga. Fabryka automobilów Waltera w Inonitz koło Pragi spaliła się wczoraj zupełnie. — 30 automobilów zdolano uratować. Budynek, maszyny oraz automobile jeszcze niezupełnie gotowe zgorzały. Szkoda wynosi kilkaset tysięcy koron.

Monachium. Książę bawarski Luitpold, najstarszy syn bawarskiego następcy tronu księcia Ruprechta, zmarł w Berchtesgaden. Ks. Luitpold zachorował był na zapalenie gardła.

* * *

Częściowe przywrócenie ruchu kolejowego.

Wiedeń, 28 sierpnia.

Oprócz ułatwień, wprowadzonych dla podróżnych cywilnych, obecnie nastąpi **z dniem 1 września znaczne polepszenie ruchu** na wszystkich liniach austryackich kolei państwowych, **z wyjątkiem galicyjskich.**

Natomiast z dniem 2 września także na liniach **kolei północnej** wprowadzony będzie **pokojowy rozkład jazdy dla ruchu towarowego i osobowego,** w ograniczonych rozmiarach.

Pociągi Kraków—Wiedeń

z dniem dzisiejszym zaczną kursować obok pociągów dotychczasowych jeszcze następujące:

1) Z Krakowa do Wiednia o 10·2 przed południem;

2) Z Krakowa do Wiednia o 10·2 wieczór.

3) Z Wiednia do Krakowa przyjazd do Krakowa o 3·58 po południu.

Inne pociągi

będą kursować Kalwarya—Bielsko.

Z pociągów tych można korzystać tylko **za uzyskaniem legitymacyi,** jak z pociągów dotychczasowych.

Wznowienie prenumeraty.

Ponieważ wszystkie korespondencye pocztowe w obecnym, wyjątkowym czasie doznają znacznego opóźnienia i terminowo określić się nie dadzą, przypominamy, że czas najwyższy **wznowić prenumeratę za wrzesień.**

KRONIKA.

Piątek 28 sierpnia.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu“ wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczór.**

Przyłączenie Podgórza do Krakowa. „Wiener Ztg“ ogłasza sankcyę uchwalonej przez sejm galicyjski ustawy w sprawie przyłączenia Podgórza do Krakowa, w sprawie wyłączenia miasta Podgórza z obwodu reprezentacyi powiatowej wielickiej, oraz w sprawie zmiany statutu miasta Krakowa.

Stracenie szpiega rosyjskiego. Wczoraj ukarano śmiercią przez rozstrzelanie na podwórzu sądu wojskowego przy ulicy Monteluppich byłego żandarma rosyjskiego Litwina z Sławkowa. Jest to pierwsza egzekucya w Krakowie.

Sklepy mleczarni miejskiej sprzedają od 3 dni ryż po 46 hal., krupy po 44 hal., mąka pszenna 0 po 56 hal. za 1 kg. w torebkach po 5 kg. Po tych samych cenach sprzedają kupcy mączni, biorący te artykuły ze składu miejskiego. Publiczność powinna korzystać z tej sposobności, by poczynić zapasy, które w obecnych czasach każdy posiadać powinien.

Z teatru miejskiego komunikują nam: W sobotniej premierze „Dziewica z Orleanu“ bierze udział cały zespół artystów wraz z 50 statystami. Dyrekcya wyposażyła to dzieło w piękną wystawę, to też można liczyć na to, że teatr będzie wypełniony. Dziś w piątek pełna humoru sztuka „Awantura“.

Repertuar teatru miejskiego.

Piątek: „Awantura“.

Repertuar teatru ludowego przy ulicy Rajskiej.

Piątek: „Tamten“.

NADESŁANE.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).